

Nieuwsbrief #2 PAGW-preverkenning Biesbosch Rijn-Maasmonding april 2024

De preverkenning Biesbosch Rijn-Maasmonding (BRM) is een project dat wordt uitgevoerd in het kader van de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW).

Welkom

Dit is de tweede nieuwsbrief over de PAGW-preverkenning Biesbosch Rijn Maasmonding. Via deze en volgende nieuwsbrieven houden we u graag op de hoogte van ontwikkelingen binnen de PAGW en de preverkenning Biesbosch Rijn-Maasmonding in het bijzonder.

In deze nieuwsbrief

1. Ecologische systeemanalyse
2. Vervolgstappen preverkenning
3. Filmpje Streefbeeld Rijn- Maas- Scheldemoning
4. Streefbeeld voor de Rijn- Maas- Scheldemoning
5. Samenwerking binnen Europa
6. Colofon

De Biesbosch Rijn-Maasmonding is een uniek gebied in Nederland. Van oorsprong gekenmerkt door de afwisseling van eb en vloed, de overgangen van zoet naar zout water en de open verbinding tussen de rivieren en de Noordzee. Ondanks verschillende uitgevoerde projecten blijkt uit onderzoek dat de natuur- en waterkwaliteit in de grotere wateren van de Biesbosch Rijn-Maasmonding nog niet op orde is en op sommige plekken verder verslechtert. In deze preverkenning van de PAGW onderzoeken we hoe de natuur en de ecologische waterkwaliteit verbeterd kunnen worden en inventariseren we mogelijke maatregelen.

1. Ecologische systeemanalyse

Het projectteam van de preverkenning Biesbosch Rijn-Maasmonding heeft begin dit jaar de **ecologische systeemanalyse** afgerond. Arcadis en Bureau Strooming werkten aan deze analyse in goede samenwerking met de uitvoeringspartijen Rijkswaterstaat, Staatsbosbeheer en RVO. Een samenvatting van de systeemanalyse is beschikbaar via de PAGW-website en deze [link](#). Voor de geïnteresseerden die gedetailleerd inzicht willen in het ecologische systeem van de Biesbosch Rijn-Maasmonding is het uitgebreide rapport beschikbaar via deze [link](#). Onderstaand beschrijven we enkele onderdelen uit de analyse.

Enkele onderdelen uitgelicht

De systeemanalyse geeft een goed inzicht in de ontstaansgeschiedenis van het gebied, de abiotische toestand (de niet-levende delen van de natuur, zoals water, bodem en lucht), de biotische toestand (de levende delen van de natuur, zoals planten en dieren) en de autonome ontwikkelingen.

Ontstaansgeschiedenis: Oorsprong van veel ontwikkelingen in de Biesbosch Rijn-Maasmonding is de verandering van het klimaat. Het **klimaat** is als het ware de regisseur van het systeem. Het bijzondere krachtenspel van de zee en de rivieren heeft vervolgens de basis gelegd voor het estuarium van de Biesbosch Rijn-Maasmonding zoals we dat nu kennen.

- Van de kant van de **zee** waren de relatieve stijging van de zeespiegel en de mate van aanvoer van zandig sediment cruciaal.
- Van de kant van de **rivieren** het veranderende patroon van rivierlopen en veranderingen in morfodynamiek, sedimentatie en veenvorming.
- De mens is al heel lang aanwezig in de Biesbosch Rijn-Maasmonding. Aanvankelijk was de mens ondergeschikt aan de krachten van de zee en de rivieren, maar in toenemende mate werd de mens een sturende kracht in de vorming van de Biesbosch Rijn-Maasmonding.

Abiotische toestand (de niet-levende natuur): Het samenspel van zee en rivieren wordt 'estuariene dynamiek' genoemd en gaat over de aanvoer en beweging van water, sediment en organische stoffen. Door menselijke ingrepen in de Biesbosch Rijn-Maasmonding is de estuariene dynamiek echter beperkt geworden. Dat heeft geresulteerd in ongewenste gevolgen voor het ecologisch systeem.

Biotische toestand (de levende natuur): Het ecosysteem van de Biesbosch Rijn-Maasmonding is omvangrijk en divers, maar loopt tegen diverse knelpunten aan. Uit de analyses blijkt dat het vooral slecht gaat met vegetatie, macrofauna en vis. Het voornaamste knelpunt is een kwantitatief en kwalitatief gebrek aan geschikt leefgebied voor planten en dieren. Deze knelpunten leiden er onder meer toe dat doelstellingen van Natura 2000 en de Kaderrichtlijn Water (KRW) – waarvoor een robuust en veerkrachtig ecosysteem een basisvoorwaarde is – niet of met moeite worden gehaald, ondanks alle tot nu toe getroffen maatregelen.

Conclusies: Uit de systeemanalyse blijkt dat het ecologische systeem niet voldoet en dat de estuariene natuur tegen knelpunten aanloopt. Toekomstige ontwikkelingen zetten het systeem nog verder onder druk. Er moeten dan ook maatregelen worden genomen om de doelstelling van de PAGW – een robuust en veerkrachtig ecologisch systeem in 2050 – te realiseren. Deze maatregelen zullen ook bijdragen aan het doelbereik van de KRW (Kader Richtlijn Water) en Natura 2000 en dragen bij aan een leefbare omgeving voor ons als mens. Op basis van de analyse is een aantal leidende principes gedefinieerd. Deze principes vormen de basis voor mogelijke maatregelen.

Samenwerken

Bij de ecologische systeemanalyse is samengewerkt met **inhoudelijke experts en gebiedsdeskundigen**. Zij dachten met ons mee over de ontwikkelingen (tot 2050 met een doorkijk naar 2100) die we mee konden nemen in de systeemanalyse. Daarnaast hebben zij voor de verschillende deelgebieden inzicht gegeven in de impact van deze ontwikkelingen. *Het begrijpen en beschrijven van het ecologisch systeem was voor ons een leuke maar ook een uitdagende puzzel*, aldus Robbert-Jan Lenselink van Arcadis.

Dank aan alle experts die hun tijd en kennis ter beschikking stelden voor dit mooie project!

Naast de expertsessies organiseerden we vorig jaar, op 13 juni 2023, onze eerste **gebiedsbijeenkomst**. Tijdens de bijeenkomst presenteerden we de eerste resultaten van de ecologische systeemanalyse. De presentaties en het verslag zijn op de PAGW-[website](#) gepubliceerd.

Ook zijn we gestart met de afstemming met **lopende gebiedsprocessen** om zo inzicht te krijgen in de samenhang tussen de ecologische opgave van de grote wateren en andere opgaven in het gebied. We stemmen bijvoorbeeld af met het Deltaprogramma en het Nationaal/Provinciaal Programma Landelijk Gebied. Het

is uitdagend om de waterkwaliteitsopgave te realiseren in combinatie met alle andere opgaven waar het gebied voor staat, zoals woningbouw, zoetwatervoorziening, scheepvaart en waterveiligheid. Ook in het vervolg zullen we de samenwerking blijven opzoeken.

2. Vervolgstappen preverkenning

Inmiddels werkt het projectteam BRM aan de vervolgstappen, te weten de ecologische systeemopgave en een toekomstperspectief met mogelijke maatregelen.

De **ecologische systeemopgave** heeft als doel om nader inzicht te krijgen in de opgave, zowel kwalitatief als kwantitatief. Wat is er nu echt nodig om van de Biesbosch Rijn-Maasmonding weer een robuust en veerkrachtig systeem te maken voor 2050? We werken hierbij samen met het onderzoeksinstituut Wageningen Environmental Research. Parallel aan de systeemopgave zijn we gestart met de ontwikkeling van een **toekomstperspectief met mogelijke maatregelen**. Hiervoor zullen we de samenwerking opzoeken, onder andere met partijen in het gebied, en de samenhang bezien met andere lopende gebiedsprocessen, zoals het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) en het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG). Hiermee geven we vanuit ecologie invulling aan een deel van de ruimtelijke puzzel.

3. Filmpje Streefbeeld Rijn- Maas- Scheldemonding

De Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW) werkt aan de verbetering van de ecologische waterkwaliteit en natuur. Bijgaand [filmpje](#) laat zien hoe dat gebeurt in onze regio. En waarom dat nodig is.

4. Streefbeeld voor de Rijn- Maas- en Scheldemonding

Het gebied van de Biesbosch Rijn-Maasmonding staat niet op zichzelf, maar is onderdeel van een groter ecologisch systeem. Samenwerken met partners over de grenzen van je eigen gebied heen is dan ook belangrijk. Binnen de PAGW ligt de Biesbosch Rijn-Maasmonding op het snijvlak van twee PAGW-gebieden, namelijk de PAGW Rivieren en de PAGW Zuidwestelijke Delta. Voor elk van deze PAGW-gebieden wordt een ecologisch streefbeeld opgesteld. Dit streefbeeld geeft een overkoepelend beeld van het wenselijk ecologisch toekomstperspectief. Voor de **PAGW Rivieren** is er al een streefbeeld, deze zal volgend jaar worden geactualiseerd. Vanuit PAGW Rivieren is nauw contact met het Programma Integraal Riviermanagement waarin gewerkt wordt aan een toekomstbestendig Maas- en Rijnsysteem. Vanuit de **PAGW Zuidwestelijke Delta** wordt op dit moment, parallel aan de preverkenning, gewerkt aan het opstellen van een streefbeeld voor de Rijn-Maas-Scheldemonding (zie filmpje). Vanuit ons project wordt nauw afgestemd met de opstellers van dit streefbeeld.

5. Samenwerken binnen Europa

Ons PAGW-project preverkenning Biesbosch Rijn-Maasmonding neemt deel aan RésiRiver (Resilient River). RésiRiver is een vijf jaar durend Europees project (Interreg) met deelnemers uit o.a. België, Duitsland, Frankrijk, Ierland en Nederland. Het project richt zich op het creëren van veerkrachtige rivieren door het opschalen van maatregelen die uitgaan van 'bouwen met de natuur' (ofwel Nature Based Solutions). Het projectteam BRM haalt en brengt inspiratie bij de Europese collega's. Meer weten over ResiRiver? Kijk dan op deze [website](#) of <https://www.linkedin.com/company/resiriver> of bekijk het [filmpje](#).

6. Colofon

Deze nieuwsbrief wordt verzorgd door het projectteam BRM en gaat over de ontwikkelingen van de preverkenning Biesbosch Rijn-Maasmonding. Wilt u meer weten over deze preverkenning of met ons in contact komen? Voor meer informatie over de PAGW en de preverkenning Biesbosch Rijn-Maasmonding verwijzen we u naar de websites www.pagw.nl en <https://www.pagw.nl/waar-we-werken/zuidwestelijke-delta/biesbosch-rijn-maasmonding>. Voor vragen of opmerkingen kunt u het team BRM een e-mail sturen: Biesboschrijnmaasmonding@rws.nl. Onze vorige nieuwsbrief kunt u [hier](#) lezen. Stuur deze nieuwsbrief gerust door aan andere mogelijke geïnteresseerden. Mocht u ook op de verzendlijst willen of er juist vanaf willen, geef dit dan door via bovenstaand e-mailadres.

